

רדיו חזרה

כשרן לוי הציע לתחנות הרדיו לשדר תוכנית על הפינות הרדיו לענות. עכשיו, עם יותר מ-2 מיליון הורדות לתוכנית האינטרנטית שלו ומעריצים שהולכים אחריו לכל מקום, לוי כבר יכול לנבא את סופו של הרדיו הממוסד. ולא שזה משמח אותו, כי הפודקאסטים שלו על הטכנולוגיה הקורבן ועל תולדות האל-אסדי יהיו יעיל (פרויקט) אברהם צילום: אריק טולטן

רדיו חזרה: תוכנית רדיו חזרה

רדיו חזרה: תוכנית רדיו חזרה

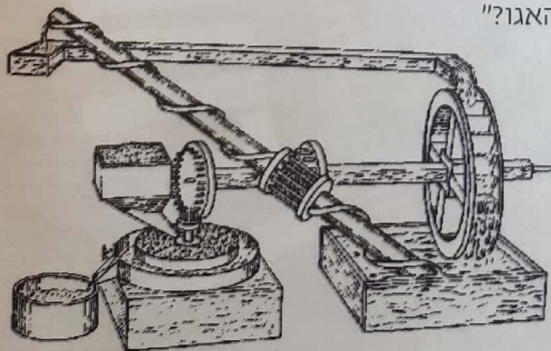
המספר שכמעט חיסל את האנטרפרייז. מסע בין כוכבים

הקהל נישתי וכבר לא היה לו למי לספר". כל פרק של "עושים היסטוריה" נע סביב נושא אחד, ומורכב מחמישים רקות מקוריות לעילא המסלבות אנקדוטות מדעיות, נתונים מפולפלים ולפרקים קטעי מוזיקה, שנועדו להשכיח את העובדה שבכל זאת מדובר במלל על תולדות הקור והפתח ותנועת התוכנה האישית.

למשל, את פרק 34, העוסק בקברו המתמטי פיי, פותח לוי בישות מסתורית הפולשת אל חללית האנטרפרייז בשנת 2326 לספירה, וגורמת לצוות לצאת למסעות ריצה. הישות משתלטת על מחשב הספינה, וקפטן קירק, בתושייה ובאומץ, נועץ להשכיח את המספר. בחדר הארבעה חמש, נועץ להשכיח את המספר. בחדר הארבעה חמש, נועץ להשכיח את המספר. בחדר הארבעה חמש, נועץ להשכיח את המספר.

את פרק 126, המתמקד ברדיואקטיביות

"פידבק או היעדרו הורגים תשעים אחוזים מהפודקאסטים. אנשים מתלהבים, אבל אחרי עשרה פרקים נגמר הסוס. בפייסבוק מישוהו לפחות עושה לייק, וזה נותן לך את מה שאתה צריך - תשומת לב. אני בעצמי לא מגיב לדברים טובים שאני נתקל בהם. בינינו, למי יש זמן ללסף לאחרים את האגו?"

מרגשת מהדוסים ומדעים. פרפטום מובילה

שעוסק במשחקי מחשב. רידגנו משחקים חדשים, אמרנו כל מה שבא לנו לומר - ודי אין עודד ואין מי שיטון מה הקהל אוהב ומה לא - אבל עדיין הרגשתי מבוכה. אז החלטתי להקים פודקאסט נוסף, צדדי, שידגיש את סופר המדע שבי. קראתי לו "עושים היסטוריה".

שבע שנים אחרי, מתנוסס בימינו של עמוד האתר "עושים היסטוריה" המספר 2,267,100, מספר ההורדות של תוכנית הפודקאסט. רק כדי להבין את ההישג, לא מדובר בסרטון ויראלי של חתול המפרל על אפניו לקול תרועות בעליו האינפנטיל, או בחברת קשישות איסלנדיות המבצעות את ההארלם שייק על הר האסיאן, אלא בתוכנית רדיו אינטרנטית נטולת אלמנט חזותי, שעוסקת במדע, טכנולוגיה והיסטוריה.

הפרק הראשון הוקדש לג'יימס ווט, המהגרס הסקטי וממציא מכונת הקיטור המודרנית, שליו נתקל בו במהלך התחקיר לספר הביכורים. לוי הצטייר במיקרופון וול, סידר במרחב כמה ספרים כדי שייטיבו עם האקוסטיקה, גייס את הקול הכי רדיופוני שהוא מסוגל לנפק, והוליד את פרק הבכורה של הפודקאסט המצליח בישראל. "זה היה פרק איום ונורא. עד לפני כמה שנים מנעתי ממאזינים גישה אליו. הפודקאסט היה שונה והאיכות שלי כשרון הייתה ירודה. היו הרבה 'אההה' ו'אההה' בכל זאת הייתי טירון ואף אחד לא הסביר לי איך לעשות רדיו. כששמעתי את הפרק הזה אחרי כבדת דרך נהדרת ונורדתי אותו מהאתר, יחד עם הפרק השני". אבל מעריציו הנאמנים של לוי הפעילו שוק שחור שקפסר בשני הפרקים הראשונים הידועים לשמצה, והוא נאלץ להיעתר לדרישת הקהל ולהחזיר את הפרקים "בצירוף הערת אזהרה, על אחריכם בלבד".

מדע בחליפת ספיידרמן

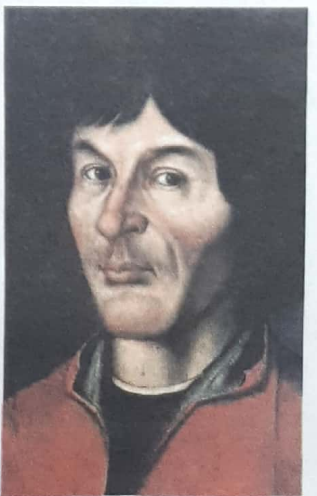
השנה הייתה 2007, אמצעי הפצה יעיל כמו פייסבוק עוד לא קנה לו משתמשים רבים, והשמיעה על קיומה של "עושים היסטוריה" חלפה בעיקר בין שחקני מכוכים לשחקני ריקונים כאש בשדה קוצים. אחי שבפרקים הבאים צלל לחייו של קופרניקוס, תיאר את הדרך הארוכה שעברה הטבלה המחזורית, תיעד את מאבקם של אריסטו, וסטניסלאוס וסטלה זה בזה, וחזר בזמן אל הבייבי של סטיבן ווננאיא, הלא הוא אפל'1, לוי נהנה כבר מ-5,000 הורדות. חמש שנים וחצי לקח לפודקאסט להגיע למיליון האזנות, אבל תוך שנה והכפל המספר הזה. לוי עשה היסטוריה. מספר ההורדות העדכני ממשיך לטפס במהירות גם בזמן תכיבת שורות אלה, ולפי החישוב של לוי (שנאש מלגורם לי להבין איך מגיעים לנתון), מספר המאזינים השונים נע בין 70 ל-90 אלף.

"טראי, אני לא כלי תקשורת המוני, אבל אני מניח שאני נוגע בתפוצה של עיתון יומי קטן", הוא אומר. "מה שאפילו יותר טוב הוא שהמורבות הרגשית של אותם 80 אלף איש היא בכמה וכמה דרגות מעל רוב סוגי המדיה. כשאנחנו מאזינים למישור במשך שעה שלמה, בסוף תרגיש שהוא מרביץ אליך. אני יודע כמאזין שכשיש תוכנית שמדליקה אותי, אני הופך לגרופ. אני לא זורק תחתונים על השדרן, אבל אני אעקוב אחריו בפייסבוק, אחפש מה הוא כותב, ואנסה לבנות לעצמי אינשווי דמות של האדם שמאחורי המיקרופון. פודקאסט הוא מדיום שמרגיש מאוד אינטימי. אותו קהל לא רק משתף בפייסבוק, אלא הולך לחברים ואומר - 'אתם חייבים לשמוע מה שמעתי'. בגלל זה אוכלוסיית המאזינים צמחה באופן אקספוננציאלי. מה שכן, זה ייעצר מתישהו, כי

החדר של שנת 2007 צר עד לך, מתוח כסוס, לתוך אחת מרשתות הספרים, וניגש למדף ה"חדשים" כדי לחזות בספר הראשון מוצג לראות. אחרי חמש שנות עבודה מאומצת, ראה מהגרס האלקטרוניקה את חלום הילדות שלו הופך למציאות. לא, אייזק אסימוב הוא עדיין לא, אבל היי - צעד קטנטן לאנושות, צעד גדול לך לוי. לספר המדע הפופולרי שלו קרא "פרפטום מובילה", צמד המילים שר בהגיון להעביר רעד במחשם הקודח של ממציאים, מדענים ושרלוקים. לאורך ההודעה, רביד מה יצא מגדרם כדי לייצג מכונה הנדונה בתנועה נצחית ללא מקור אנרגיה חיצוני - אתגר המתנגש בחוקי הפיזיקה הבסיסיים.

ללוי היה ברור שסיפורי התככים, המומיות והדעיונות עצמם יעירו את ציבור חובבי המדע הפופולרי משנתו ואת יתר חובבי המילה הכתובה מרביצתם, אבל כמו כל ספר חדש שנולד לתוך שוק מרדש, גם "פרפטום מובילה" נידון לחיי מדף קצרים מהמשוער. "באותו רגע אתה אומר לעצמך, עברתי כל כך הרבה שנים וככה הוא נעלם מהשטח? זה תסכל אותי בטידוף", אומר לוי. "חשבת: מה השלב הבא? לעבור עוד שלוש שנים על ספר שייקרא על ידי מעסיק? הרי דאנר ספרי העיון הוא גם ככה נישח בתוך נישח מצומצמת של ציבור קוראים".

שאלה אחרת שטרדה את מנתנו, כמי שנוסע מדי בוקר לעבודתו בהסעה, הייתה איך להעביר את הזמן האבוד של הנסיעות. כחובב טכנולוגיה מושבע שמע כבר אז על הפודקאסט (Podcast), מושג שהיה עדיין עולם בארץ, ובחיתוליו בארצות הברית הורחב. פודקאסט - נסביר למאזינים טכנית - הוא סוג של תוכן שמע המופץ באינטרנט וניתן להאזנה על ידי הודר, ברומה לקובצי שירים. כשלי רצה לקבל מידע על צילום, מישור המליץ לו להגיע אל "טיפים מעלית הגג" (Tips from the Top Floor), פודקאסט שהוקלט והועלה לרשת על ידי צלם כריס מרקואט. האיכות הגבוהה של התוכנית, שאכן שודרה מעלית הגג של מרקואט, כמו גם הנתון המפתיע של עשרות אלפי מאזינים ברחבי העולם, קסמו ללוי. "באותו רגע הבנתי שזו ההזדמנות שלי לעשות את מה שאני אוהב לעשות, בתנאים שלי ובסגנון שלי. במקרה התחלתי אז עבודה חדשה, ויחד עם חבר שלמד איתי בטכניון, גיי מאתו פס ייצור, הקמנו את 'המשחקיה' - פודקאסט

לא מדובר בחתול. קופרניקוס

תהרוג את הפודקאסט. המכונית האוטונומית של גוגל

ישנים, מוותר על טלוויזיה ומתחיל לעבוד. אני היפראקטיבי בצורה מטורפת, ומתעל את האנרגיה שלי לטובת הפודקאסט. אני פשוט לא מסוגל להרגיש לא פרודוקטיבי".
 מתי אתה ישן?
 "לא לפני 12, 12 וחצי". חיי הלילה בעתלית אכן מטורפים.

המאזין תרם אולם

אויבם הגדול של הפודקאסטים, מלמד אותי, לוי, הוא היעדר פידבק. כדוגמה הוא מזכיר את 'ברכה גולש', רמותה הווירטואלית של עדי עליה - עיתונאית, מוזיקאית וחלוצת הפודקאסט בארץ - שעמדה במרכז תוכנית פרועה וחתרנית שלא הייתה עוברת את סף דלתו של מנג'ל תחנת רדיו, או לפחות כזה החס על תפקידו. למרות בלוג שהיה פעיל במשך עשור, הפודקאסט שלה החזיק מעמד רק חצי שנה, ואז נפל קורבן לגורם המוות מספר אחת של פודקאסטים ברחבי העולם: Podfade, או בתרגום חופשי - רעיכת פודקאסט.

לקראת תוכנית המאה של 'עושים היסטוריה' איתר לוי את עליה, המתגוררת בתאילנד, והיא חלקה איתו את בעיית היעדר הפידבק. "אתה מדבר וזה כף, אבל יש מעט מאוד תגובות והתחושה היא שאתה משרד לאוויר", אומר לוי. "פידבק או היעדרו הוא מה שהורג תשעים אחוזים מהפודקאסטים הישראליים החדשים. אנשים מתלהבים, משקיעים, ואחרי עשרה פרקים נגמר הסוס. לא סתם קמו מאות פודקאסטים ונשארו עשרות בודדות. כשאתה כותב בפייסבוק, מישור עושה לך לפחות לייק, והיחידה האטומית הזאת נותנת לך כל מה שאתה צריך - תשומת לב.

"אני יודע שאני בעצמי לא מגיב לדברים טובים שאני נתקל בהם. בינינו, למי יש זמן ללכת לאנשים אחרים את האגו בדרך כלל אתה נותן פידבק כשמשוה מרגיז אותך. 40:30 אחוזים מדגנות את 'עושים היסטוריה' ותייחסו לשפה שלי. למרבה ההפתעה, האווירה תמיד הייתה מאוד חיובית. היו כותבים לי 'אני אוהב את התוכנית, אבל אתה משגע אותי עם העברית שלך, תשתפר'."

לוי לא הסתפק בבלבול את הדוק ולגייס עורכת לשון, הוא רצה לדעת מיהם אבשלומי הקור העלומים שחשו כי עליהם להאיר את עיניו. לצורך העניין הכריז לוי, במהלך אחת התוכניות שהוקלטו בשנה הראשונה לחיי הפודקאסט, על מפגש מאוינים קרוב. הוא הזמין חדר בבית קפה, וביקש שיארגנו עשרה כיסאות סביב שולחן עגול אחד. לא היה לו ברור כמה יגיעו, אבל לפחות רצה לוודא שאף אחד לא יישב בפניו. זמן קצר אחד כך, עשרים ומשהו אנשים הצטופפו סביב שולחן האבירים ("מבחינת זה הייתה הצלחה מסחררת"). במפגש הבא ציפה לחמישים, ולמעלה מ-150 הגיעו והתקבצו לאולם קטן. במפגש האחרון כבר דובר במאות, וחלוקיטש שנבחר היה אולם אירועים שתרם מאזן ("יש לנו קהילה מאוד תומכת"). בואו נאמר שהייתי שמחה להיות זוכה ממושקף על הקור.

גידי כל העולם התאחדו?

לוי צחק. "תראי, מעבר לזה שהייתה תוכנית אמנותית - כלומר אני הרציתי, הבאתי אנשים נוספים מהברנזה שהעבירו הרצאה, אנשים שאלו שאלות על התוכנית, ראו מי עומד מאחורי - המטרה הייתה ליצור קהילה. אם אתה רוצה להצליח, אתה חייב שאנשים ירגישו שהם חלק משהו, שיש עוד אנשים שמתלהבים ממה שאתה מתלהב. 150 איש הם חבורה של מאוינים נאמנים עד היום. אני מכיר אותם בשמות, הם באים להרצאות,

אני שואלת, כי המודינוד המפתיעה מעלה תהיות על איזה דאקנט אצל לוי עצמו. "לא. במסדרונות שאני מסתובב בהם זה בלתי אפשרי", הוא עונה ומזכיר שהוא עובד בתעשייה ביטחונית.

נסכם בכך שלא נראה לי שזאת הסיבה, וננסה אל אולפן ההקלטות הביתי. מהכוכב הבלתי-מקוער של סצנת הפודקאסט בישראל ציפיתי לאיזה אולפן אפולו רווי פוסטרים של 'שובו של הג'די' למתקפת המשוככים, בפועל קיבלתי עליית גג גרי מצומקת עם ספוגים שלוי דוביק בעצמו על התקרה. ציור הקלטה כולל מיקרופון איכותי (אחת לכמה זמן לוי משרדג את הטכנולוגיה), מחשב נייד קטנטן ומחשב נייד גדול, ושולחן עבודה פשוט העומד על שתי כעל צורות גיאומטריות. דובי פרוותי של הבן הקטן הוא הפריט הכי פרוע במרחב. אבל מכאן בהחלט יוצאת הבשורה.

בשלב הראשון הדומיננטי בחיי 'עושים היסטוריה', לוי עשה הכול. הוא רכש את הציוד, תחקר במשך עשרות שעות, צפה בסרטונים רלוונטיים, קרא חומרים, כתב, קריין, שילב קטעי מוזיקה וערך. הוא גם שימש כיוצן של הפודקאסט - תפקיד תובעני הכולל תחזוק אתר אינטרנט, ניהול פורום ונוכחות בטוויטר ובפייסבוק. מלבד זאת המשיך לקום בבוקר כהרגלו לעבודתו כמהנדס אלקטרוניקה, וקים חיי משפחה. "כש'עושים היסטוריה' נולדה, הייתה לי ילדה, אותה והייתי מוציא פרק בשבוע. ואז נולד הבן וירדתי לפרק בשבועיים, כשנולד עוד בן זה כבר ירד לפרק בשלושה שבועות, והיום אני שוב עומד על אחת לשבועיים."

מתי מספיקים?

"אני מתיישב בערב, אחרי יום שלם בעבודה ואחרי שהילדים

"יש המון ילדים שמקשיבים, כבר מגיל שבע ושמונה. לאחד המפגשים הגיעה אמא עם שתי בנות, והן כל כך התרגשו שכל הערב הן ישבו כל אחת מצד אחר שלי. התחושה מדהימה - מי יודע, אולי אותו ילד יעשה משהו בחיים עם הידע הזה, כי גרמתי לו לחשוב בכיוון. איזה מורה לא משהו כזה?"

ומהות קיינה - נושא שהוא, אפעס, מדכא משהו - פתח לוי בחליפת הספיידרמן של בנו, שדומה לילד להאמין שהוא בעל כוחות-על. "הוא מסוגל לעטוף את אויביו בקורי עכביש בלתי נראים ולהפוך אותם לפסלים, ואגרוף אחד שלו מפיל אותם לרצפה מעולפים", מקריין לוי בציננת תהומית. "יש רק קץ אחד: בשלב זה כוחותיו של שחר פועלים רק על אבא ואמא. אתנו עדיין מגסים להתגבר על התקלה". ואז הוא פוצח בשורת דוגמאות מעולם גיבורי-העל שהוקא יצאו נשכרים מהמפגש עם הקיינה הדיאקטיבית, כמו ברוס באנר, שהיה פזיקאי מן הסורה עד שהקיינה הפכה אותו ל'ענק הדורק'; פיטר פרקר, או ספיידרמן, תלמיד תיכון מחונן שנשדף על ידי עכביש דיאקטיבי; וגם גורדויל, שהתחילה כלטאה גדולה עד שהתקרבה יותר מדי לאתר ניסויים גרעיניים באוקיינוס השקט. בהמשך, בין פלוטוניום ואמריקיום מזכיר לוי את הניצחון המפניסטי של מארי קירי, חלוצת המחקר והדיאקטיבי והאישה הראשונה שזכתה בפרס נובל, כמו גם את הכריזמה שפגעה בפייז קירי, שחפה למחקר ולחיים. אלה ושאר נושאי הפודקאסט - ההיסטוריה של האפליציה, של העוללות במלחמת העולם השנייה, של שותל השכלה או של השפה העברית - משאירים את המאזינים צמודים לאוזניה, צמאים לעוד.

כל הנושאים היו עד לא מזמן תוצר של הגמות הפרטיות של לוי, בשילוב עם רעיונות שהעלו מאזינים ארוקים באמצעות המייל. סידרת בעלתיות הוא חישף בפניו תיקייה ודטאלית עמוסה ברעיונות, ומדובר במאות. "תכתוב על שביתת מחסום הקול", מציע אחד. "למה לא על הדאקנט?", מציע אחד (וברגעים אלה ממש עושים סוכני אי-בי-אי את דרכם אל ביתו). "עשיתי פרק על הטכנולוגיה של צ'מברס, כי זה מגניב אותי", אומר לוי. "יש לי צ'מברס באישיות רציתי לכתוב על אל-אסדי, או כתבתי פרק על אל-אסדי". לקחת?